

1989, 10. dubna – Sdělení VONS č. 984 „Vlasta Chramostová a Libuše Šilhánová odsouzeny“ o rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 odsuzujícím Vlastu Chramostovou a Libuši Šilhánovou pro trestný čin útoku na státní orgán a orgán společenské organizace k podmíněným trestům odnětí svobody.

Dne 10. 4. 1989 se u Obvodního soudu pro Prahu 2 konalo hlavní líčení v trestní věci proti signatářkám Charty 77 Vlastě Chramostové a socioložce PhDr. Libuši Šilhánové.¹ Obvodní prokurátor pro Prahu 2 JUDr. František Antoš je obžaloval z trestných činů schvalování trestného činu podle § 165/1 tr. z. a útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 154/2 tr. z. Těchto trestných činů se měly dopustit tím, že dne 16. 1. 1989 sepsaly dopis adresovaný předsedovi vlády ČSSR a generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, který 16. 1. 1989 zaslaly i čs. a zahraničním sdělovacím prostředkům. V dopise údajně vyslovují podporu účastníkům zakázaného shromáždění, konaného 15. 1. 1989 na Václavském náměstí v Praze, zkuseně líčí tyto události a nepravdivě osočují státní a stranické orgány ze lži, zneužívání svěřených pravomocí a porušování občanských práv a svobod. (Viz sdělení č. 941 a 968.)²

Ve své závěrečné řeči se prokurátor JUDr. František Antoš nezabýval právním posuzováním případu a na místo toho používal politické argumentace padesátých let. Mluvil o tom, že západní rozhlasové stanice v minulosti inspirovaly vraždy a sabotáže v Československu a že západní nepřátelské síly, které dříve do Československa posílaly diverzanty, dodnes platí představitele nezávislých iniciativ. Tyto iniciativy vyvolávají neklid ve společnosti a pouliční konfrontace, na něž složky SNB v lednu tohoto roku oprávněně reagovaly realizovanými opatřeními. Na závěr své řeči navrhl pro obě obžalované podmíněný trest. Vlasta Chramostová zakončila svoji závěrečnou řeč slovy: „Můj čin by jistě schválili všichni, kdyby jim hrdlo nesvíral strach.“³ L. Šilhánová na závěr své řeči řekla: „Ne lež, ne represe, ale pravda a svoboda

je to, co naše země potřebuje nejvíce.“⁴ Oba obhájci zdůvodnili neudržitelnost obžaloby a navrhovali zproštění viny.

Samosoudce JUDr. Tomáš Vrchlabský uznal obě obžalované vinnými pouze trestným činem útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 154/2 tr. z. a odsoudil je ke třem měsícům odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební lhůtu jednoho roku. Obě obžalované se odvolaly. Prokurátor se nevyjádřil.⁵

Do soudní síně byli vpuštěni příbuzní obou obžalovaných a též tři zástupci nezávislých iniciativ. Za Mezinárodní helsinskou federaci se jednání zúčastnil Martin Fincke, profesor trestního práva z pasovské univerzity. Na chodbě před soudní síní bylo asi 80 přátel. Přítomni byli i zástupci velvyslanectví USA a Velké Británie.

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 8, s. 12.

POZNÁMKY

¹ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 z 10. 4. 1989 je uložen in: Obs pro Prahu 2, soudní spis k případu Libuše Šilhánové a Vlasty Chramostové, spis. zn. 2 T 17/89.

² Dokument č. 945 a 972. K případu Libuše Šilhánové a Vlasty Chramostové viz dále sdělení VONS č. 1028, dokument č. 1032.

³ Ve své závěrečné řeči přednesené při hlavním líčení u Obvodního soudu pro Prahu 2 Chramostová mj. uvedla: „*Stojím před soudem, ale necítím se vinna, protože jsem souzena za své přesvědčení, za odlišný politický názor, za svůj nesouhlas s praktikami a represemi normalizačního režimu, za nesouhlas s jeho (tak často) desinformujícími sdělovacími prostředky a difamačními útoky na nepohodlné jednotlivce a skupiny aktivních občanů, kteří se nemohou veřejně bránit.*

A to všechno v době celosvětového prozírání, kdy se na mezinárodních fórech účastnické státy [KBSE] – včetně našeho – zavazují, že budou spolupracovat, hodnotit v pozitivním duchu, zajišťovat, uznávat, prohlubovat a podporovat ovzduší vzájemné snášenlivosti a úcty.

Doma jsou sice slova demokratizace, dialog a kritika značně frekventovaná, ale ve skutečnosti se zostřují postihy, pronásledování – i zákony – a dále se prohlubuje propast mezi občany a mocí, mezi slovy a činy.“ Chramostová žádala také osvobození Stanislava Devátého, který držel hladovku za své

propuštění na svobodu. Svůj případ dala do souvislostí s osudy dalších dvou českých hereček, Anny Letenské a Jiřiny Štěpničkové. „Na závěr chci za sebe vyslovit naději, že tento proces je poslední, který je veden proti českým herečkám. Jsem totiž za 50 let naší novodobé historie už třetí členka Vinohradského divadla, která stojí před soudem. Osudy nesrovnatelné, ale přesto...:

– Anna Letenská byla popravena za schvalování atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha.

– Jiřina Štěpničková prožila padesátá léta ve vězení, protože se pokusila v praxi uplatnit článek 12. Všeobecné deklarace lidských práv, který říká, že „každý může svobodně opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní“.

– nu a já, třetí v neblahé řadě, jsem už byla jenom na 20 let zbavena možnosti vykonávat své povolání – a před tímto soudem stojím za schvalování pietního aktu.“ Závěrečná řeč V. Chramostové je uložena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 11/11, sign. II/1, kart. 10.

⁴ Závěrečná řeč Libuše Šilhánové přednesená 10. 4. 1989 při hlavním líčení u Obvodního osudu pro Prahu 2 byla zaznamenána do protokolu. Šilhánová podle něj prohlásila: „Vytvářela jsem si celý život představu o tom, jak má vypadat dobrá společnost, a to, co jsem viděla 15. 1. 1989, bylo natolik v rozporu, že jsem byla nucena svým prohlášením vyjádřit nesouhlas. Jednalo se tedy o kritiku zákroku, a nikoli schvalování trestného činu a nebyl to útok, ale pouze vyjádření nesouhlasu s informovaností o věci. Moje odsouzení bude jen výrazem rozporu našich politiků, kteří na jedné straně podepisují významné smlouvy a na druhé straně používají represí.“ Protokol o hlavním líčení u Obvodního soudu pro Prahu 2 konaném 10. 4. 1989 je uložen in: ObS pro Prahu 2, soudní spis k případu Libuše Šilhánové a Vlasty Chramostové, spis. zn. 2 T 17/89; širší verzi závěrečné řeči L. Šilhánové viz v článku „Závěrečná řeč Dr. Šilhánové před soudem 10. dubna 1989“ in: *Americké listy*, 1989, č. 4 (5. 5.), s. 6.

⁵ Obvodní prokurátor pro Prahu 2 František Antoš v odvolání z 21. 4. 1989 navrhl Městskému soudu v Praze, aby obě obžalované uznal vinnými v celém rozsahu obžaloby a uložil přísnější trest jak do jeho výše, tak i do délky a lhůty, na kterou jeho výkon podmíněně odložil, což odůvodnil tímto argumentem: „Tvrzení soudu, že obviněné svým jednáním mohly schvalovat jen přestupek účastníků zakázaného shromáždění, nebo event. přečinu podle § 6 písm. a) zák. č. 150/69 Sb. a nikoliv trestné činy, nemůže obstát.“ Proti rozsudku se odvolaly i obě odsouzené – Chramostová podala odůvodněné odvolání prostřednictvím svého obhájce Otakara Motejla 25. 4. 1989 a Šilhánová prostřednictvím svého obhájce Raa Uppalurihho 15. 5. 1989. Odvolání jsou uložena in: ObS pro Prahu 2, soudní spis k případu Libuše Šilhánové a Vlasty Chramostové, spis. zn. 2 T 17/89.